

Sygn. akt: I C 274/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2021 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Wojciech Hajduk
Protokolant:	Aleksandra Strumiłowska

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2021 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa Ł. R., K. R.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

1. ustala, że umowa kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 30 czerwca 2008 r. zawarta pomiędzy powodami Ł. R. (R.) i K. R. a (...) w W. jest nieważna;
2. w pozostałym zakresie powództwo oddala;
3. znosi wzajemnie koszty zastępstwa procesowego.

SSO Wojciech Hajduk

IC 274/20 UZASADNIENIE

Powodowie Ł. R. i K. R. w pozwie przeciwko pozwanemu (...) SA w W. domagali się ustalenie na podstawie art. 189 k.p.c., że umowa o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 30 czerwca 2008 r. jest nieważna, nadto zasądzenia od pozwanego kwoty 56.221,48zł oraz 24.895,30CHF z tytułu nienależnego świadczenia wynikającego z nieważności czynności prawnej w postaci umowy kredytu wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa. W żądaniach ewentualnych domagali się:

a/ ustalenia że, postanowienia zawarte w (...) § 10 ust. 1, § 10 ust. 4 § 29 ust. 2 umowy nr (...) z dnia 30 czerwca 2008 r. są bezskuteczne oraz zasądzenia kwoty 63.710, 50 PLN oraz 24 895,30 CHF wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa z tytułu nienależnego świadczenia;

ewentualnie

b/ ustalenia że, postanowienia zawarte w (...) § 10 ust. 1, § 10 ust. 4 § 29 ust. 2 umowy nr (...) z dnia 30 czerwca 2008 r. są bezskuteczne oraz zasądzenie kwoty 63 710,50 PLN wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa z tytułu nienależnego świadczenia.

Uzasadnili, że w dniu 30 czerwca 2008 r. jako konsumenci zawarli z (...), poprzednikiem prawnym pozwanego - (...) Spółki Akcyjnej, na podstawie funkcjonującego wzorca, umowę kredytu hipotecznego dla osób fizycznych (...) nr (...). Wedle umowy, na podstawie § 1 ust. 2, kwota kredytu została zakreślona na 187.590,00zł, była indeksowana do CHF. Celem kredytowania było nabycie na rynku wtórnym spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego. Kredyt został udzielony do dnia 20 czerwca 2038 roku (360 miesięcy), spłacany był w ratach równych kapitałowo-odsetkowych (§ 1 ust. 4 i 5 Umowy). Kwota wyrażona w umowie różni się od kwoty rzeczywiście udostępnionej. Pomimo wpłat i wypłat w złotówce, saldo kredytu było wyrażone w walucie obcej – CHF. Kredyt, o którym mowa w żadnej mierze nie stanowi kredytu walutowego, gdyż zobowiązanie wyrażone zostało w PLN. Umowa jest sprzeczna z art. 69 prawa bankowego. Bank stosował własne kursy kupna i sprzedaży walut ustalane wg własnej Tabeli kursów walut, które ustalał w sposób dowolny. Powodowie byli poinformowani, że nie mają zdolności kredytowej w PLN.

Postanowienia umowne w § 1 ust. 3, § 1 ust. 3A § 10 ust. 1, § 10 ust. 4 § 29 ust.2 nie zostały indywidualnie uzgodnione między stronami, a jednostronnie narzucone przez bank powodując dezorientację co do wysokości świadczeń mających zostać spełnionych w przyszłości. Powodowie nie mieli żadnego wpływu na treść i charakter wskazanych postanowień, nie uzyskali informacji o tym, że nie są stroną ubezpieczenia ani jej beneficjentem, nie uzyskali informacji o zasadach funkcjonowania ubezpieczenia. Zostali obciążeni kosztami ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Bank nie określił na co przeznaczają prowizję oraz i czy służy ona niwelowaniu ryzyka, czy też jest po prostu dodatkowym jego zarobkiem. Nie otrzymali prawdziwej i rzetelnej informacji na temat sposobu ustalania wysokości raty kapitałowo-odsetkowej, sposobu, warunków i przyczyn ustalania kursów wymiany walut mających wpływ na wysokość rat kapitałowo-odsetkowych. Nie mieli wiedzy na temat mechanizmu indeksacji, nie negocjowano z nimi postanowień umowy, nie uzyskali informacji o specyfice mechanizmu indeksacji. Nie poinformowano ich o przyczynach i konsekwencjach ekonomicznych wiążących się lub mogących się wiązać z zawarciem umowy o kredyt indeksowany do kursu waluty obcej. Nie mieli wiedzy w jaki sposób ich zobowiązanie o będzie przeliczane w praktyce przez Bank: a co za tym idzie - nie wiedzieli i nie mogli się dowiedzieć w jakiej wysokości w przyszłości będą spłacać raty kapitałowo-odsetkowe z tytułu salda kredytowego. Co więcej data podpisania umowy nie była datą uruchomienia środków pieniężnych, dlatego też od samego początku nie było wiadomo jakie jest rzeczywiste saldo kredytowe, a zarazem wysokość świadczenia jakie będą musieli realizować. Czynność taka jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Prowadzi to do unieważnienia umowy w rozumieniu art. 58kc. W realiach niniejszej sprawy skutek nieważności nie został zniwelowany przez nowelę art. 69 Pr. bank wprowadzająca z dniem 26 sierpnia 2011 roku regulację wyrażoną w ust. 2 pkt 4a tej ustawy. Wprowadzenie ustawy tzw. „antyspreadowej” w kontekście umowy nieważnej ab initio i ipso iure, nie doprowadziło do jej konwalidowania.

Powodowie posiadają interes materialnoprawny w rozumieniu art. 189 k.p.c., albowiem orzeczenie wydane w sprawie doprowadzi do zniwelowania skutków prawnych nieważnego stosunku prawnego.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa. Przyznał fakt zawarcia umowy. Zaprzeczył by umowa zawierała abuzywne klauzule, a także by powodowie nie mieli wpływu na jej brzmienie, czy nie mieli możliwości negocjowania jej poszczególnych zapisów, a także by nie udzielono im informacji o ryzykach i kosztach związanych z umową. Wskazał, że we wniosku kredytowym wskazali swoje oczekiwania oraz sytuację majątkową. Mogli dokonać wyboru dowolnej waluty kredytu, posiadali zdolność w PLN. W 2012r. zawarto aneks do umowy, w którym umożliwiono spłatę w CHF. Bank informował kredytobiorców, w tym także powodów, o ryzykach związanych z oferowanym produktem. Informacje przekazywane były w dwojaki sposób: ustnie - przez pracowników banku lub pracowników pośredników finansowych przy rozmowach z potencjalnymi kredytobiorcami. Powodowie mieli świadomość zmienności kursów walut, co wynikało choćby z ich wyższego wykształcenia. W umowie w sposób wyraźny wskazano także stosowane do obsługi kredytów waloryzowanych kursem waluty obcej zasady przeliczania na CHF kwoty kredytu oraz zasady spłaty takiego kredytu. W świetle postanowień Umowy nie mogło mianowicie budzić wątpliwości, że wypłata kredytu następować będzie w PLN, a jednocześnie kwota kredytu wskazana w umowie w PLN na etapie uruchomienia kredytu przeliczona zostanie przez Bank na CHF według kursu kupna CHF wskazanego w stosowanej przez Bank tabeli kursów. Spłata określonych w CHF rat kapitałowo-odsetkowych dokonywana będzie w PLN, przy czym jako kurs przeliczeniowy stosowany będzie tabelaryczny kurs sprzedaży CHF.

Kursy te nie były ustalane w sposób dowolny lecz były wynikiem transakcji na rynkach walutowych. Art. 69ust2 pkt 4a prawa bankowego przewiduje waloryzację kredytu do waluty obcej, więc nie może to być sprzeczne z art. 353¹ kc, a świadczenia stron są ekwiwalentne.

Powodowie nie wykazali interesu prawnego, przysługuje im roszczenie dalej idące, o świadczenie, co wyklucza roszczenie z art. 189kpc.

Twierdzenia pozwu o istnieniu klauzul abuzywnych są bezpodstawne. Sama klauzula waloryzacyjna jest dopuszczalna. Dokonane przez (...) kontrole klauzul we wzorcach umownych, dokonane były w oderwaniu od konkretnego stosunku prawnego, a skutkiem jest zakaz wykorzystywania klauzuli we wzorcach umów, a nie w umowach. Oceniając klauzule pod kątem indywidualnego uzgodnienia z konsumentem, naruszenia interesu konsumenta, zgodności z dobrymi obyczajami z chwili zawarcia umowy należy stwierdzić, że nie są abuzywne. Powodowie zarzucili brak szczegółowego określenia w treści umowy zasad ustalania kursów przeliczeniowych determinujących wysokość zadłużenia wobec Banku z tytułu udzielonego kredytu waloryzowanego kursem CHF oraz wysokości rat, skutkujący ustalaniem tych kursów przez Pozwaną w sposób dowolny co w ich ocenie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i ich interes. Dla oceny, czy doszło do naruszenia dobrych obyczajów oraz rażącego naruszenia interesów konsumentów należy wziąć pod uwagę: kwestię indywidualnego rozkładu obciążeń, kosztów i ryzyka, jakie wiąże się z przyjętymi rozwiązaniami, oraz zbadania jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w sytuacji, w której postanowienie to nie zostałoby zastrzeżone. Bank nie ustalał kursów w sposób dowolny lecz rynkowy, a powodowie świadomie zdecydowali się na kredyt z ryzykiem kursowym. Kwestionowanie postanowień odsyłających do tabel kursowych jest wyłącznie pretekstem do uzyskania nieodpłatnej możliwości sfinansowania nieruchomości oraz uchylenia się od ryzyka kursowego. Od sierpnia 2011 r. obowiązuje ustawa antyspreadowa, która znajduje zastosowanie zarówno do umów kredytowych zawartych po dniu jej wejścia w życie, jak i do umów, które zostały zawarte wcześniej (art. 4 ustawy antyspreadowej- w przypadku kredytów zaciągniętych przez kredytobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, ma ona zastosowanie w stosunku do tej części kredytu, która pozostała do spłacenia). Ustanowienie dodatkowego zabezpieczenia części spłaty kredytu w postaci ubezpieczenia niskiego wkładu własnego uzależnione było zawsze od decyzji kredytobiorcy, powodowie mieli możliwość wyboru zabezpieczenia, wybrali wygodne i korzystne ekonomicznie ubezpieczenie. Poza tym bank nie jest beneficjentem z tytułu składek ubezpieczenia.

Pozwany dodatkowo złożył zarzut przedawnienia – co do rozliczeń obejmujących 3 lata przed wniesieniem pozwu.

SĄD USTALIŁ

W dniu 30 czerwca 2008r. powodowie Ł. R. i K. R. zawarli z (...) umowę kredytu hipotecznego (...) nr (...) na kwotę 187.590zł indeksowaną do CHF, na okres 360 miesięcy. Celem kredytowania było nabycie na rynku wtórnym spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego. Umowa została sporządzona na podstawie wzorca banku, wskazano w niej min. że kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji, wg kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) na koniec dnia 17.06.2008 wynosi 92.037,09CHF, przy czym kwota ta ma charakter informacyjny, a wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej [umowa § 1 pkt 2.-5 k-42], raty kapitałowo odsetkowe spłacane będą w złotych, po ich uprzednim przeliczeniu wg kursu sprzedaży CHF z tabeli kursowej (...) banku obowiązującego na dzień spłaty [umowa § 10 pkt 4 k-42] . Również regulamin udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych - w ramach (...) w analogiczny sposób odwoływał się do tabeli kursowej (...) banku [Regulamin § 1 pkt 2, § 23 pkt 2 k- 169-175]. Zastosowano stopę procentową LIBOR dla CHF. W umowie zawarto również oświadczenie, że kredytobiorcę dokładnie zapoznano z warunkami udzielenia kredytu złotowego waloryzowanego kursem waluty obcej, co akceptuje, nadto jest świadomy ryzyka kursowego i jego konsekwencji wynikających z niekorzystnych wahań kursu złotego względem walut obcych, co może mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu [umowa § 29 pkt 2 k-45v]. Do zawarcia umowy doszło gdy powodowie poszukiwali możliwości sfinansowania zakupu i remontu mieszkania na rynku wtórnym [zeznania powodów k- 218-219 i 248, umowa kredytu §1pkt1 k-42]. Wszystkie formalności, za wyjątkiem podpisania umowy, zostały przeprowadzone w firmie pośredniczącej (...). W trakcie spotkania w siedzibie pośrednika doradzono im by zaciągnęli kredyt indeksowany do CHF gdyż, że frank szwajcarski od lat jest stabilny, wahania kursowe są niewielkie,

a rata kredytu jest niższa. Nie przekazano informacji o ryzyku kursowym i wpływie wahań kursowych na wysokość kapitału do spłaty i raty kredytowej, nie przedstawiono symulacji obrazujących takie zmiany. Spotkanie w banku, na którym podpisano umowę, sprowadziło się do jej przeczytania i złożenia podpisów. [zeznania powodów k-218-219 i 248]. W 2012r. powodowie dowiedzieli się o możliwości spłaty kredytu w walucie obcej i w dniu 30.06.2012r. podpisali aneks do umowy kredytowej, w którym bank zapewnił możliwość dokonywania zmian waluty spłaty kredytu i wskazał, że zmiany te mogą nastąpić po zawarciu aneksu. Dla powodów celem aneksu było jedynie obniżenie kosztów raty kapitałowo odsetkowej poprzez samodzielny zakup CHF po niższej cenie niż oferował pozwany [zeznania powoda k-248, aneks k-47]. Kolejny aneks do umowy strony zawarły 21.07.2014r. dotyczył wykreślenia §3 umowy dotyczącego ubezpieczenia niskiego wkładu własnego kredytu [aneks k-177]. Powodowie do listopada 2019r. spłacili 56.221,48zł i 25.895,30 CHF [zaświadczenie k-50-62].

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o powołane wyżej dokumenty i zeznania powodów. Zeznania świadka H. P. [k-233-242] mają dla sprawy drugorzędne znaczenie, świadek nie miał kontaktu z powodami, nie brał udziału przy sporządzaniu umowy. Obecnie jest dyrektorem departamentu Oddziału Bankowości Detalicznej mBanku odpowiedzialnym min. za obsługę klientów w Polsce. Zeznania dotyczyły min. obowiązków pracowników banku w zakresie udzielania informacji klientom, w okresie gdy zawierana była umowa, w oderwaniu od konkretnej sytuacji powodów, sposobu przedstawienia im oferty i okoliczności zawarcia umowy.

SĄD ZWAŻYŁ

Okoliczność, że pozwany jest następcą prawnym (...) pozostaje poza sporem, została przyznana przez pozwanego, wynika również z Krajowego Rejestru Handlowego KRS (...). Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Należy wskazać, że w świetle utrwalonego poglądu w orzecznictwie i doktrynie, umowy kredyt indeksowany do waluty obcej były, w czasie zawarcia spornej umowy, dopuszczalne w świetle zasady swobody zawierania umów z art. 353¹ kc.

Analiza spornej umowy kredytu przez pryzmat art. 385¹ §1kc prowadzi do wniosku, że w nie doszło do jej skutecznego zawarcia z uwagi na rażące naruszenie interesów powodów jako konsumentów poprzez niekorzystne ukształtowanie ich sytuacji ekonomicznej na skutek nieusprawiedliwionej i niekorzystnej dysproporcji praw i obowiązków. Zgodnie z art. 385¹ §1kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W pierwszym rzędzie należy dokonać oceny czy umowa zawierała niedozwolone postanowienia, jaki miały charakter, czy określały główne świadczenia stron.

Powodowie w pierwszej kolejności zarzucili, że zawarte w umowie klauzule ryzyka walutowego są abuzywne. W tym względzie należy zwrócić uwagę na treść następujących wyroków Trybunału Sprawiedliwości: z 30 kwietnia 2014r C-26/13; z 20 września 2017 r. C-186/16; z 20 września 2018r. C-51/17; z 14 marca 2019 r. C-118/17 oraz z dnia 3 października 2019 r. C-260/18. Orzeczenia te zapadły na tle umów kredytu zawartych z konsumentami i zawierających ryzyko walutowe (kredytu indeksowanego, denominowanego lub wprost kredytu walutowego). W ocenie TSUE nie jest możliwe odrywanie klauzuli ryzyka walutowego (wyrażonej czy to przez indeksację czy też denominację) od mechanizmu przeliczania waluty krajowej na walutę obcą i Trybunał Sprawiedliwości konsekwentnie kwalifikuje klauzule dotyczące ryzyka wymiany, do których zalicza także sposób ustalania kursu wymiany, jako klauzule określające główny przedmiot umowy kredytu. W wyroku z 20 września 2017r. C-186/16 dokonał wykładni art. 4 ust 2 dyrektywy Rady 93/13 z 5.04.1993r. W uzasadnieniu wyroku C- 260/18 (pkt 44 wyroku)Trybunał ponownie potwierdził swoje stanowisko w odniesieniu do kredytu indeksowanego, że klauzule dotyczące ryzyka wymiany

określają główny przedmiot umowy. Orzeczenia te są wiążące dla Sądu Polskiego. Stosując prounijną wykładnię art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 4 i 6 art. dyrektywy 93/13 przyjęto więc, że kwestionowane przez powodów postanowienia umowy kredytu, które wprowadzają ryzyko kursowe (ryzyko wymiany) przez mechanizm indeksacji, stanowią klauzulę określającą główne świadczenia stron (essentialia negotii).

Tym samym w dalszym etapie rozważań, w świetle art. 385¹ §1kc, konieczna jest ocena czy określone w spornej umowie i stanowiące główne świadczenia stron klauzule ryzyka walutowego (§1 pkt 2-5 , §10 pkt 4 oraz §1 pkt 2 i § 23pkt2 regulaminu udzielania kredytów i pożyczek hipotecznych dla osób fizycznych, stanowiącego integralną część umowy) zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, co skutkowałoby związaniem stron umową.

Umowa kredytowa w §1 pkt 3A, 10 pkt4 ust 2 oraz regulamin w §1 pkt 2 i § 23 pkt 2 zastrzega warunki indeksacji świadczenia do kompetencji banku odsyłając do kursów walut zawartych w "Tabeli kursowej (...)" obowiązującej w banku. Prawo Banku do ustalania kursu waluty nie doznaje żadnych umownych ograniczeń w postaci skonkretyzowanych, obiektywnych kryteriów zmian stosowanych kursów walutowych. Bank swobodnie ustalał, według tylko sobie znanych zasad, kursy walut, mając nieograniczone prawo kształtowania raty. Jest to równoznaczne z prawem dowolnego kształtowania wysokości świadczeń głównych (wysokości raty i całej należności) w czasie trwania stosunku prawnego. Tym samym nie można mówić o jednoznacznym określeniu głównego świadczenia. Umowa powoduje swoistą nierówność informacyjną stron. Powodowie jako konsumenci, na podstawie treści umowy, w chwili jej zawarcia, nie byli w stanie oszacować kwoty, którą będą musieli spłacić w przyszłości, a o poziomie zadłużenia ratalnego [wysokości raty], dowiadywali się dopiero w związku z podjęciem odpowiedniej sumy z ich rachunku. Jest to nie do zaakceptowania, w tym zakresie umowa kształtuje prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco narusza ich interesy w rozumieniu art. 385¹kc.

Dodatkowym naruszeniem dobrych obyczajów i rażącym naruszeniem usprawiedliwionych interesów pozwanych jako konsumentów jest zastrzeżenie dwóch różnych kursów wymiany: kursu kupna dla przeliczenia wypłaconego przez bank kredytu, zaś kursu sprzedaży dla obliczania rat spłacanego kredytu. Powoduje to nieuzasadnione korzyści kosztem konsumenta i narusza równorzędność stron umowy przez nierównomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między partnerami stosunku obligacyjnego.

Należy wskazać również, że nie jest wystarczające określenie w umowie, że „kredytobiorca został zapoznany z warunkami kredytu..., jest świadomy ryzyka kursowego i niekorzystnych wahań kursu złotego, które może mieć wpływ na wzrost kosztów obsługi kredytu” (§ 29 pkt 2). Bank naruszył obowiązek rzetelnego poinformowania konsumentów. Powinien przedstawić pełną informację umożliwiającą podjęcie racjonalnej decyzji o długofalowych skutkach, w tym przedstawić wahana kursów wymiany i ryzyko związane z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej, klarownie wyjaśnić, jak na wysokość raty kredytu wpłynęłaby silna deprecjacja kursu waluty krajowej, a także wyjaśnić, że ryzyko kursowe z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się trudne do udźwignięcia w przypadku dewaluacji waluty, co nie miało miejsca.

Powodowie nie mieli realnej możliwości oddziaływania na treść postanowień umownych, nie zostały indywidualnie uzgodnione, a przedstawiciel banku (pośrednik kredytowy) zachęcał ich do zawarcia umowy wskazując korzyści wynikające z niskiej raty i stabilnego kursu franka.

Argumentacja pozwanego odwołująca się do faktycznego stosowania kursów nie odbiegających w wysokości od rynkowych nie ma znaczenia dla oceny abuzywności postanowień umownych. Ocena jest niezależna od sposobu wykonywania umowy.

Powoduje to, że umowa stron nie wiąże. Oceny prawnej umowy nie zmienia zawarcie przez strony aneksów z 22.11.2012r. i z 21.07.2014r. Co prawda nieuczciwy charakter warunku indeksacji, został usunięty w pierwszym aneksie i powodowie od jego podpisania spłacają kredyt w CHF. Odpadła więc od tego momentu niepewność co do wysokości zobowiązania. Jednakże w świetle art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, sąd krajowy jest zobowiązany do stwierdzenia nieuczciwego charakteru warunku umowy

zawartej między przedsiębiorcą a konsumentem, nawet jeśli warunek ten został zmieniony przez te strony w drodze umowy. Takie stwierdzenie pociąga za sobą przywrócenie sytuacji, w jakiej znajdowałby się konsument w braku warunku, którego nieuczciwy charakter zostałby stwierdzony, chyba że konsument poprzez zmianę nieuczciwego warunku zrezygnował z takiego przywrócenia w drodze wolnej i świadomej zgody [min. pkt 61 wyroku trybunału Sprawiedliwości z 29.04.2021 C-19/20]. Z aneksu nie wynika, by powodowie poprzez zmianę tego nieuczciwego warunku świadomie zrezygnowali z przywrócenia sytuacji, w jakiej znajdowałby się w braku tego warunku. Tym samym nie zrzekli się możliwości powołania się na jego abuzywny charakter. Z ich punktu widzenia celem aneksu było jedynie zmniejszenie kosztów raty. Skutek nieważności nie został również zniwelowany przez nowelę art. 69 Pr. bank wprowadzająca z dniem 26 sierpnia 2011 roku regulację wyrażoną w ust. 2 pkt 4a tej ustawy. Ustawa weszła w życie po zawarciu umowy.

Powodowie poinformowani przez Sąd na rozprawie w dniu 22 grudnia 2020r. o możliwych negatywnych dla nich konsekwencjach związanych z ustaleniem nieważności umowy oświadczyli, że nie chcą jej utrzymania w mocy. Skoro nie doszło do skutecznego zawarcia umowy z uwagi na naruszenie normy art. 385¹ §1kc żądanie ustalenia nieważności umowy jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 189kpc powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa gdy ma w tym interes prawny. Interes prawny w ustaleniu występuje tylko wówczas gdy istnieje obiektywna potrzeba ochrony prawnej. Zgodnie z powszechnie przyjętym w doktrynie i orzecznictwie poglądem, interes prawny nie istnieje, gdy możliwe jest wytoczenie powództwa dalej idącego w swych skutkach. W niniejszej sprawie powodowie mają interes prawny w żądaniu ustalenia. Umowa została zawarta na 30 lat, okres ten nie upłynął. Żądanie ustalenia jej nieważności, niezależnie od żądania zapłaty tytułem wzbogacenia, gwarantuje im pewność swojej sytuacji prawnej na przyszłość. Samo żądanie zapłaty, pomimo, że przesłankowo ustalałoby ważności umowy, nie gwarantowałoby takiej pewności prawnej.

Do rozliczeń stron zastosowanie znajdują przepisy art. 405-411k.c. regulujące bezpodstawne wzbogacenie. Zgodnie z art. 405kc kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe zwrotu jej wartości. Tym samym osoba wzbogacona zobowiązana jest do zwrotu korzyści. Powodowie otrzymali od pozwanego kwotę 187.590zł. Żądanie zapłaty obejmowało świadczenia uiszczone przez powodów na rzecz pozwanego od zawarcia umowy do 31.10.2019r. Ani w tym okresie, jak również do chwili wyrokowania suma uiszczonych rat kredytowych w PLN i CHF [ich równowartość w PLN] nie przekroczyła otrzymanej kwoty 187.590zł. Tym samym nie można mówić o wzbogaceniu banku względem powodów i żądanie zapłaty jest bezpodstawne. Na marginesie należy wskazać, że zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia jest bezzasadny. W świetle art. 120 §1 kc bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia w którym roszczenie stało się wymagalne lub gdy wymagalność roszczenia zależy od podjęcia określonej czynności przez uprawnionego, bieg terminu rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie. Możliwość taką otworzyły orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości. Pierwszymi były wyroki z 30.04.2014r C-26/13, z 20.09.2017 r. C-186/16, z 20.09.2018r. C-51/17; z 14 marca 2019 r. C-118/17 oraz z 3.10 2019 r. C-260/18. Dla kredytobiorcy obecnie jest to termin 6 letni [art. 120§kc w zw. z art. 5 ust 1 ustawy z dnia 13.04.2018 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw] , okres ten należy liczyć od 21.09.2017r. [wyrok Trybunału Sprawiedliwości 20 września 2017 r. C-186/16 jednoznacznie określający sytuację prawną konsumenta]. Pozew złożono 18.02.2020r. tym samym termin przedawnienia został przerwany. Postanowieniem z 2.12.2020r. na zasadzie art. 235² §1 pkt 2kpc pominięto wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu bankowości. W ocenie pozwanego w sytuacji ustalenia abuzywnego charakteru postanowień indeksacyjnych zachodzi konieczność zastąpienia stosowanego przez powoda kursu kursem NBP i przeliczenia całej należności. Wniosek ten jest bezzasadny wobec ustalenia nieważności umowy w świetle art. 385¹ §1kc ponadto zastępowanie klauzul abuzywnych np. średnim kursem waluty ogłaszanym przez NBP jest niedopuszczalne jako sprzeczne z celem Dyrektywy 93/13.

W świetle powyższego na mocy art. 189kpc w pkt 1 ustalono, że umowa kredytu hipotecznego z dnia 30.06.2008r. nr (...) jest nieważna, w pkt 2 żądanie zapłaty oddalono uznając, że pozwany nie uzyskał korzyści majątkowej względem powodów. (art. 405kpc). W pkt 3 na zasadzie art. 100kpc zniesiono wzajemnie koszty zastępstwa procesowego